БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Баянхонгор аймгийн Баянлиг сумын ХХС-ийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын хураангуй тайлан

Аудитын код: БНА-2024/195/НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn Баянхонгор хот 2024 оны 02 дугаар сарын 24-ний өдөр	Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газрын Дарга, тэргүүлэх аудитор Б.Мөнхбат Утас: 70442584 Цахим хаяг: munkhbatb@audit.gov.mn Ахлах аудитор М.Алтантуяа Утас: 70442424 Цахим хаяг: altantuyam@audit.gov.mn Аудитор Д.Цэдэвцэвээн Утас: 89204984 Цахим хаяг: Tsedevtseveend@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

1.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

1.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан (төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	**ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН**	**255,567,536.89**	**255,831,529.89**
31	**МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ**	**186,128,060.48**	**210,576,183.89**
31200	**Банкинд байгаа бэлэн мөнгө**	**186,128,060.48**	**210,576,183.89**
31210	**Төгрөг**	**186,128,060.48**	**210,576,183.89**
31211	Төрийн сангийн харилцах	186,128,060.48	210,576,183.89
33	**АВЛАГА**	**69,439,476.41**	**45,255,346.00**
33600	**Зээлийн авлага**	**69,439,476.41**	**45,255,346.00**
33610	**Дотоод эх үүсвэрээс олгосон зээлийн авлага**	**69,439,476.41**	**45,255,346.00**
33612	Хувь хүмүүст олгосон зээл	69,439,476.41	45,255,346.00
3	**НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II**	**255,567,536.89**	**255,831,529.89**
5	**ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН**	**255,567,536.89**	**255,831,529.89**
51	**Засгийн газрын хувь оролцоо**	**255,567,536.89**	**255,831,529.89**
51200	**Хуримтлагдсан үр дүн**	**255,567,536.89**	**255,831,529.89**
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	254,117,189.89	255,567,536.89
51220	Тайлант үеийн үр дүн	1,450,347.00	263,993.00
6	**ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V**	**255,567,536.89**	**255,831,529.89**

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан (төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)**	**1,720,736.00**	**363,993.00**
12	**ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО**	**1,720,736.00**	**363,993.00**
120	**Нийтлэг татварын бус орлого**	**1,720,736.00**	**363,993.00**
120004	**Төсөв байгууллагын өөрийн орлого**	**1,720,736.00**	**363,993.00**
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	1,720,736.00	363,993.00
II	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН**	**270,389.00**	**100,000.00**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**270,389.00**	**100,000.00**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**270,389.00**	**100,000.00**
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	**270,389.00**	**100,000.00**
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	270,389.00	100,000.00
III	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)**	**1,450,347.00**	**263,993.00**
VI	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)**	**1,450,347.00**	**263,993.00**

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан (төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)**	**66,643,454.59**	**24,548,123.41**
12	**ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО**	**66,643,454.59**	**24,548,123.41**
120	**Нийтлэг татварын бус орлого**	**66,643,454.59**	**24,548,123.41**
120004	**Төсөв байгууллагын өөрийн орлого**	**66,643,454.59**	**24,548,123.41**
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	66,643,454.59	24,548,123.41
II	**НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	**270,389.00**	**100,000.00**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**270,389.00**	**100,000.00**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**270,389.00**	**100,000.00**
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	**270,389.00**	**100,000.00**
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	270,389.00	100,000.00
III	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)**	**66,373,065.59**	**24,448,123.41**

VIII	**НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)**	**66,373,065.59**	**24,448,123.41**
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	119,754,994.89	186,128,060.48
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	186,128,060.48	210,576,183.89

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан (төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
1	**2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	**0.00**	**0.00**	**254,117,189.89**	**254,117,189.89**
2	**Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт**	**0.00**	**0.00**	**0.00**	**0.00**
3	**Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл**	**0.00**	**0.00**	**254,117,189.89**	**254,117,189.89**
4	**Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт**	**0.00**	**0.00**	**0.00**	**0.00**
5	**Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт**	**0.00**	**0.00**	**0.00**	**0.00**
6	**Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз**	**0.00**	**0.00**	**0.00**	**0.00**
7	**Өмчид гарсан өөрчилөлт**	**0.00**	**0.00**	**0.00**	**0.00**
8	**Зарласан ногдол ашиг**	**0.00**	**0.00**	**0.00**	**0.00**
9	**Тайлант үеийн үр дүн**	**0.00**	**0.00**	**1,450,347.00**	**1,450,347.00**
10	**2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	**0.00**	**0.00**	**255,567,536.89**	**255,567,536.89**
11	**2022 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл**	**0.00**	**0.00**	**255,567,536.89**	**255,567,536.89**
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0.00	0.00	0.00	0.00
13	**Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл**	**0.00**	**0.00**	**255,567,536.89**	**255,567,536.89**
14	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0.00	0.00	0.00	0.00
15	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0.00	0.00	0.00	0.00
16	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0.00	0.00	0.00	0.00
17	Өмчид гарсан өөрчилөлт	0.00	0.00	0.00	0.00
18	Зарласан ногдол ашиг	0.00	0.00	0.00	0.00
19	Тайлант үеийн үр дүн	0.00	0.00	263,993.00	263,993.00
20	**2022 оны 12-р сарын 31-наарх үлдэгдэл**	**0.00**	**0.00**	**255,831,529.89**	**255,831,529.89**

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан (төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	ЗГСУМС гүйцэтгэл	Гүйцэтгэл зөрүү
II	**НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	**208,469,000.00**	**100,000.00**	**100,000.00**	**0.00**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**208,469,000.00**	**100,000.00**	**100,000.00**	**0.00**

210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**208,469,000.00**	**100,000.00**	**100,000.00**	**0.00**
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	**208,469,000.00**	**100,000.00**	**100,000.00**	**0.00**
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	208,469,000.00	100,000.00	100,000.00	0.00
III	**ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР**	**208,469,000.00**	**24,548,123.41**	**24,548,123.41**	**0.00**
35	**ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС**	**208,469,000.00**	**24,548,123.41**	**24,548,123.41**	**0.00**
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	22,341,000.00	24,548,123.41	24,548,123.41	0.00
350003	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	186,128,000.00	0.00	0.00	0.00
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0.00	186,128,060.48	0.00	186,128,060.48
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0.00	210,576,183.89	0.00	210,576,183.89

Гурав. Аудитын илрүүлэлт:

Аудитаар нийт 4,270.0 мянган төгрөгийн 2 алдаа илэрснээс аудитын явцад залруулав. Үүнд:

1.Хоршоо хөгжүүлэх сангаас 2023 онд 120,280,000 төгрөгийн зээл авсан 4 аж ахуйн нэгж, иргэний зээлийн эргэн төлөлтийг 2023.12.12-ны байдлаар шалгахад 2 иргэн 110,054 төгрөгийн зээлийн хүүг дутуу төлсөн байгаа нь зээлдэгтэй байгуулсан гэрээний 3.4 дэх заалт, ХААХС сайдын "Хоршоо хөгжүүлэх сангаас хөнгөлөлттэй зээл олгох, сонгон шалгаруулах, эргэн төлүүлэх, хяналт тавих журам"-ын 6.9 дахь заалтыг зөрчсөн байна.

Аудитаар нийт 35,000.0 мянган төгрөгийн 1 зөрчил илэрснээс, албан шаардлага өгсөн.

3.2 Албан шаардлага

3.2.1 Хоршоо хөгжүүлэх сангаас 2023 оны 05 дугаар сарын 09-н өдөр зээлийн гэрээ байгуулсан зээлдэгч Б.Долгорсүрэн 35,000,000 (Гучин таван сая) төгрөгийн зээл авч төсөлд тусгасан 23,000,000 (Хорин гурван сая) төгрөгийн "Хулдаасан хэвлэлийн машин"-ийг худалдан аваагүй байна.

Энэ нь Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайдын 2021 оны 361 дүгээр тушаалаар баталсан "Хоршоог хөгжүүлэх сангаас хөнгөлөлттэй зээл олгох, сонгон шалгаруулах, эргэн төлүүлэх, хяналт тавих журам"-ын 7 дугаар зүйлийн 7.3.Сангийн үйл ажиллагаанд хийсэн хяналт шалгалтаар илэрсэн зөрчил, дутагдлыг сумын Засаг дарга хариуцан арилгах бөгөөд хөнгөлөлттэй зээлийг зориулалтын бусаар зарцуулсан, зээлийн гэрээнд заасан заалтыг зөрчсөн зээлдэгчийн зээлийн гэрээг цуцалж, зээлийг Сангийн дансанд буцаан төвлөрүүлэх ажиллагааг зохион байгуулна" гэснийг зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Зээлийн төсөлд тусгагдсан хөрөнгийг бүрэн авч ашиглалтад оруулах, биелүүлээгүй тохиолдолд 2024 оны 05 дугаар сарын 01-ны дотор Хоршоо хөгжүүлэх сангийн дансанд мөнгийг төвлөрүүлэх.

Дөрөв. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл:

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл (мянган төгрөгөөр

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
							Залруулсан		Залруулаагүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн

Хоршоо хөгжүүлэх сангаас 2023 онд 120,280,000 төгрөгийн зээл авсан 4 аж ахуйн нэгж, иргэний зээлийн эргэн төлөлтийг 2023.12.12-ны байдлаар шалгахад 2 иргэн 110,054 төгрөгийн зээлийн хүүг дутуу төлсөн байгаа нь зээлдэгтэй байгуулсан гэрээний 3.4 дэх заалт, ХААХС сайдын "Хоршоо хөгжүүлэх сангаас хөнгөлөлттэй зээл олгох, сонгон шалгаруулах, эргэн төлүүлэх, хяналт тавих журам"-ын 6.9 дахь заалтыг зөрчсөн байна.	1	110.0					1	110.0				
Дүн	1	110.0					1	110.0				

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл (мянган төгрөгөөр)

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
ХХС-ийн 2023.05.09-н өдөр зээлийн гэрээ байгуулсан зээлдэгч Б.Долгорсүрэн 35,000,000 төгрөгийн зээл авч төсөлд тусгасан 23,000,000 төгрөгийн "Хулдаасан хэвлэлийн машин"-ийг худалдан аваагүй байгаа нь зээлийн гэрээний 3.1.3 дахь заалтыг бүрэн хэрэгжүүлээгүй байна.	1	35,000.0			1	35,000.0						
Дүн	1	35,000.0			1	35,000.0			0	0	0	0

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал (мянган төгрөгөөр)

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Дүн							0	0

---oOo---

БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2024 оны 02 сарын 23 өдөр Дугаар 70/А0571131/БНА-2024/197/НА-СТА/ТШ3 Номгон

Зөрчил арилгуулах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд тодорхойлсон Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Баянлиг сумын Хоршоо хөгжүүлэх сангийн 2023 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Хоршоо хөгжүүлэх сангаас 2023 оны 05 дугаар сарын 09-н өдөр зээлийн гэрээ байгуулсан зээлдэгч Б.Долгорсүрэн 35,000,000 (Гучин таван сая) төгрөгийн зээл авч төсөлд тусгасан 23,000,000 (Хорин гурван сая) төгрөгийн "Хулдаасан хэвлэлийн машин"-ийг худалдан аваагүй байна.

Энэ нь Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайдын 2021 оны 361 дүгээр тушаалаар баталсан "Хоршоог хөгжүүлэх сангаас хөнгөлөлттэй зээл олгох, сонгон шалгаруулах, эргэн төлүүлэх, хяналт тавих журам"-ын 7 дугаар зүйлийн 7.3.Сангийн үйл ажиллагаанд хийсэн хяналт шалгалтаар илэрсэн зөрчил, дутагдлыг сумын Засаг дарга хариуцан арилгах бөгөөд хөнгөлөлттэй зээлийг зориулалтын бусаар зарцуулсан, зээлийн гэрээнд заасан заалтыг зөрчсөн зээлдэгчийн зээлийн гэрээг цуцалж, зээлийг Сангийн дансанд буцаан төвлөрүүлэх ажиллагааг зохион байгуулна", зээлдэгчтэй байгуулсан зээлийн гэрээний 4.1 дэх хэсэг " зээлдэгч хавсралтад заасан зээлийг эргэн төлөлтийн хуваарийн дагуу төлж, дуусгана" гэснийг тус тус зөрчсөн байна.

Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 дэх "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын 4 дүгээр зүйлийн 4.2.1.11 дэх "хууль, тогтоомж гэрээ, хэлцэл зөрчсөн алдаа, зөрчлийг таслан зогсоож, давтан гаргуулахгүй байх үр нөлөөтэй гэж үзсэн бусад нөхцөл байдал" гэснийг тус тус үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

5040258

1. Зээлийн төсөлд тусгагдсан хөрөнгийг бүрэн авч ашиглалтад оруулах, биелүүлээгүй тохиолдолд 2024 оны 05 дугаар сарын 01-ны дотор Хоршоо хөгжүүлэх сангийн дансанд мөнгийг төвлөрүүлэх нотлох баримтыг FAS системд оруулж, 2024 оны 06 дугаар сарын 01-ны дотор Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газарт ирүүлэх. [1]

2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Баянлиг сумын Засаг дарга О.Мөнхбат, нягтлан бодогч С.Бадамсүрэн нарт даалгав,[2],[3].

АЛБАН ШААРДЛАГЫГ ӨГСӨН[4]:

БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР: Б.МӨНХБАТ

АУДИТОР: Д.ЦЭДЭВЦЭВЭЭН

6417143544
ЮА0067 9007423

[1] Монгол Улс, Баянхонгор аймаг, Баянхонгор сум, Нутгийн удирдлагын ордон 3 давхар

[2] Захиргааны ерөнхий хуулийн 94 дүгээр зүйлийн 94.1 "Захиргааны актыг энэ хуульд заасан журмын дагуу мэдэгдсэнээс хойш 30 хоногийн дотор гомдлыг хянан шийдвэрлэх захиргааны байгууллагад гаргана."

[3] Монгол улсын ерөнхий аудиторын 2020 оны А/106 дугаар тушаалаар баталсан "Төрийн аудитын байгууллагаас аудит хийх журам"-ын 5.5 "Аудитад хамрагдагч нь аудитын тайлангийн төслийн өөрт холбогдох хэсэгтэй танилцах, санал өгөх, албан шаардлага, төлбөрийн акт, эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хөндсөн гэж үзвэл эрх бүхий албан тушаалтанд гомдол гаргах эрхтэй"

[4] Төрийн аудитын тухай хуулийн 42.1-т энэ хуулийн 16 дугаар зүйлд заасан этгээд, хүчин төгөлдөр болсон албан шаардлага, төлбөрийн актыг хугацаанд нь биелүүлээгүй, аудитын үйл ажиллагаанд саад учруулсан, санхүүгийн тайлангийн аудитаар сөрөг дүгнэлт авсан, хуулиар хориглосон үйл ажиллагаа явуулсан, албан үүргээ биелүүлээгүй, албан тушаалын бүрэн эрхээ хэтрүүлсэн нь аудитаар илэрсэн бол тухайн албан хаагчид сахилгын шийтгэл ногдуулах үндэслэл болно